...лася фарміраванне левага крыла, ...ое падтрымлівала сав. уладу і схіляла-...да бальшавікоў. На XI канферэнцыі ...да (Мінск, 23.3.1919) прадстаўнік ...зыра, як і інш. 50 дэлегатаў, выка-...ся за прызнанне сав. улады і супра-...ніцтва з ёю. Пасля расколу Бунда ...ас. 1920) на левую і правую плыні, ...ырскія бундаўцы далучыліся да ле-...іх, якія падтрымлівалі бальшавікоў, ...огія з іх трапілі на кіруючую сав. ра-...ту. Мазырская арг-цыя Бунда ў ...18—19 адмоўна ставілася да ідэі ства-...ння незалежнай бел. дзяржавы і вы-...пала за цесную сувязь Беларусі з Ра-...ій. У 1921 яна самаліквідавалася, 86 ...е былых членаў уступілі ў РКП(б).

Літ.: Рафес М. Очерки по истории ...да. М., 1923; Агурский С.Х. Еврей-...ий рабочий в коммунистическом движении ...917—1921). Мн., 1926.

Міхась Біч, Эдуард Ліпецкі.

...ЗЫРСКІЯ ГІМНАЗІІ, сярэднія на-...льныя ўстановы. Падпарадкоўваліся ...енскай навучальнай акрузе.

...Мазырская мужчынская гімназія засн. езуітамі ў сярэдзіне ...ст., з 1773 свецкае 3-класнае вучылі-...ча з утрыманнем за кошт даходаў ад ...арых укладаў ахвяраванняў, дапамогі ...Адукац. камісіі і ахвяраванняў мясц. ...хты: 5 выкладчыкаў і прэфект. З ...797 пявятовае вучылішча. У 1802 было ...класы, прэфект, 3 прафесары і нас-...нік мал. класа. Штогод вучылася ка-...я 150 юнакоў. У 1834 рэарганізавана ў ...ранскае вучылішча з курсам першых ...класаў гімназіі. З 1837 сюды маглі ...тупаць дзеці інш. саслоўяў (акрамя ...тонных сялян). У чэрв. 1858 вучэб-...ны курс скарочаны да 3 гадоў. У 1859 ...чылішча пераўтворана ў прагімназію, ...ая ў 1861 набыла статус гімназіі з 8 ...асамі. У 1873 курс зноў скарочаны, ...ымала назву 4-класнай прагімназіі (з ...874 мела 6 класаў). Восенню 1909 рэ-...рмавана ў мужчынскую гімназію з 8 ...сн. і 1 падрыхтоўчым класамі. У 1915 ...ылася 313 юнакоў. Утрымлівалася за ...шт казны, гар. думы, ахвяраванняў і ...латы за навучанне. Гімназію ўзначаль-...аў дырэктар, якому дапамагалі інспек-...ар, 3 законанастаўнікі і 13 выкладчы-...каў з Маскоўскага, Пецярбургскага, ...еўскага, Юр'еўскага ун-таў, Нежын-...кага ін-та кн. Безбародкі і Віленскага ...настаўніцкага ін-та. Навуч. прадметы: ...с., лац., франц., ням. мовы, гісторыя, ...графія, матэматыка, фізіка, прыро-...азнаўства, маляванне, чарчэнне, чыс-...пісанне і музыка. У 1917—20 не дзей-...іла, потым на яе базе створана 7-га-...довая агульнаадук. школа.

...Мазырская жаночая гімназія адкрыта ў 1907 на базе жаноча-...га вучылішча (засн. ў 1860). Да 1911 ме-...ла назву жаночай гімназіі Е.Сапры-...ноўскай і ўтрымлівалася за кошт казны. ...За навуч. справай наглядаў дырэктар ...мужчынскай гімназіі. 29.11.1911 пе-...раўтворана ў дзярж. жаночую гімназію з ...7 класамі, 3 законанастаўнікамі і 12 ...выкладчыкамі з Пецярбургскага і ...Юр'еўскага ун-таў, Маскоўскіх вышэй-...шых жаночых курсаў, частка мела зван-

С.Майман.

не хатніх настаўнікаў. У 1915 навучала-ся 269 дзяўчат. Навуч. прадметы: рус. мова і л-ра, гісторыя, матэматыка, фізі-ка, геаграфія, прыродазнаўства, чыста-пісанне, маляванне, ням. і франц. мо-вы, спевы. У 1917—20 не дзейнічала, потым на яе базе створана 7-гадовая агульнаадук. школа.

Мазырская прыватная жаночая прагімназія арганізавана 18.7.1908 на базе прыватнага жаночага вучылішча 1-га разраду, мела 5 асн. і 1 падрыхтоўчы класы (у 1909 адкрыты 6-ы, у 1910 — 7-ы класы). Утрымліва-лася А.Тадароўскай-Еўдакімавай за кошт платы за навучанне. Працавалі 3 законанастаўнікі і 9 выкладчыкаў з Бе-ластоцкага ін-та, Мінскай духоўнай се-мінарыі, Пецярбургскіх і Маскоўскіх вышэйшых жаночых курсаў. У 1908 на-вучалася 146 дзяўчат. Навуч. прадметы: рус. мова і л-ра, матэматыка, чыстапі-санне, прыродазнаўства, франц. і ням. мовы, рукадзелле, маляванне, спевы. Закрыта ў 1913.

Літ.: Сборник сведений о средних учебных заведениях Виленского учебного округа. Вильна, 1873; Шпаковский К. Историческая записка о Мозырской прогимназии, 1859—1909. Мозырь, 1909. *Андрэй Самусік.*

МАЙДЭБÓРСКАЕ ПРАВА, гл. *Магдэбургскае права.*

МАЙЗЕЛЬ Юрый Навумавіч (студз. 1902, в. Кулікі Ігуменскага пав. Мін-скай губ., цяпер Чэрвеньскі р-н — вер. 1942), гісторык. Скончыў БДУ (1927). З 1918 супрацоўнік газет «Der Stern» («Звязда»), «Дело революции» і інш., Галоўміліцыі БССР. З 1922 заг. улікова-інфармац. аддзела Ляхаўскага райкома КП(б)Б г. Мінска. У 1924 в.а. заг. ін-фармац. аддзела СНК БССР. З 1925 у Чырв. Арміі, потым супрацоўнік Гіст-парта ЦК КП(б)Б, у 1928—30 аспірант БДУ. З 1929 навук. супрацоўнік Ін-та гісторыі партыі і Кастр. рэвалюцыі пры ЦК КП(б)Б, адначасова выкладчык Вышэйшай камуніст. с.-г. школы Бела-русі і Камуніст. ін-та журналістыкі. У 1935 інструктар секцыі пры Цэнтр. са-веце прафсаюзаў Беларусі. З 1936 на-вук. супрацоўнік Дзяржархіва Віцебскай вобл. У час кампаніі па барацьбе з трацкізмам у 1924, 1929, 1934 прыцяг-ваўся да парт. адказнасці па абвінава-чанні ў трацкісцкай апазіцыі. 28.11.1935 выключаны з КП(б)Б за «працягванне трацкісцкай кантрабанды ў сваіх пра-цах». 22.6.1941 арыштаваны органамі НКУС БССР. Пастановай Асобай нара-ды НКУС СССР ад 5.1.1942 прыгавора-ны да ссылкі на 10 гадоў у працоўна-папраўчы лагер, дзе і памёр. Рэабіліта-ваны ў 1957. Даследаваў гісторыю КП(б)Б, нац. пытанне ў БССР. Пад-рыхтаваў да друку зб. «КП(б)Б у рэза-люцыях» (ч. 1, 1934).

Тв.: Кароткі нарыс гісторыі КП(б)Б. Мн., 1929 (разам з М.Шапавалавым); Десять лет борьбы и строительства, 1920 г. — 11 июля 1930: (К разрешению нац. вопроса в БССР). Мн., 1930 (разам з Л.Майзелем).

Яўгенія Фалей.

МАЙ-МАЕЎСКІ Уладзімір Зянонавіч (Зіноўевіч) [15(27).9.1867—30.10.1920], ваенны дзеяч белага руху ў грамадзян-скую вайну. Ген.-лейт. (1917). З дваран Магілёўскай губ. Скончыў Акадэмію Генштаба (1896). У арміі з 1888. У 1-ю сусв. вайну камандзір брыгады 11-й пях. дывізіі, нач. 35-й і 4-й дывізій, ка-мандуючы 1-м гвардз. корпусам (да жн. 1917). Пасля Кастр. рэвалюцыі 1917 уцёк на Дон. Быў блізкі да А.І.*Дзянікі-на*, камандаваў 3-й стралк. дывізіяй. Вясной 1919 захапіў Данбас і пачаў нас-тупленне на Харкаў—Курск—Арол—Тулу. У ходзе гэтых баёў дывізія М.-М. пераўтворана ў Данецкую групу войск. З мая 1919 камандуючы добраахвотніц-кай арміяй. Пасля ўзяцця Харкава (25.6.1919) прызначаны «галоўнана-чальствуючым» 6 губерняў. У час «пахо-ду на Маскву» восенню 1919 армія М.-М. была разбіта, 27.11.1919 М.-М. вызвалены ад пасады і заменены П.М.*Урангелем.* Памёр у Севастопалі незадоўга да ўступлення ў горад Чырв. Арміі. Мемуары ад'ютанта М.-М. П.В.Макарава, які працаваў на разведку чырвоных, ляглі ў аснову сцэнарыя вя-домага маст. фільма «Ад'ютант яго пра-васхадзіцельства» (1970).

Літ.: Макаров П.В. Адьютант генерала Май-Маевского. 5 изд. Л., 1929; Яго ж. Партизаны Таврии. М., 1960. *Эдуард Ліпецкі.*

МАЙМАН (сапр. Хейман) Саламон (Шлома; каля 1753, хутар Сукавыбарг паблізу мяст. Мір, цяпер у Карэліцкім р-не — 22.11.1800), філосаф-асветнік, адзін з першых каментатараў і крыты-каў І.Канта. Скончыў яўр. школу ў Мі-ры, вучыўся ў талмудычнай школе ў мяст. Івянец (цяпер у Валожынскім р-не). У гонар знакамітага яўр. філоса-фа 12 ст. Майманіда прыняў прозвішча М. Абвінавачаны ў ерасі *хасідамі*, да якіх быў раней блізкі. У канцы 1770-х г. пераехаў у Германію, каб вывучаць свецкую філасофію і прыродазнаўчыя навукі. Жыў у Кёнігсбергу, Штэціне, Берліне, Познані, Гамбургу. Першая

кніга на ням. мове «Спроба трансцэндэнтальнай філасофіі» (1790), прысвечаная філасофіі І.Канта, была высока ацэнена самім Кантам. У 1790-я г. М. выдаў працы на ням. мове «Спрэчкі аб філасофіі», «Аб прагрэсе філасофіі», «Катэгорыі Арыстоцеля» і інш., на іўрыце — «Пагорак Настаўніка», «Тайны мудрасці», «Жаданне Саламона». Творы М. чыталі і высока ацэньвалі І.В.Гётэ, І.Х.Ф.Шылер, І.Г.Фіхтэ і інш. Характэрныя рысы яго філасофіі — скептыцызм і рацыяналізм. М. сцвярджаў, што існуе толькі адзіны свет — свет свядомасці, што пазнаць можна толькі аб'екты, створаныя самім пазнаннем. Адвяргаў існаванне кантаўскай «рэчы ў сабе». У сваёй «Гісторыі жыцця...» (1793) усебакова адлюстраваў жыццё і побыт насельніцтва Беларусі 2-й пал. 18 ст., сац.-эканам. і духоўныя праблемы.

Тв.: Рус. пер. — История жизни Шломо Маймона, иаписаииая им самим // Еврейская библиотека. СПб., 1871—72. Т. 1—2.

Літ.: Фишер К. История иовой философии. Т. 6, гл. 6—7. СПб., 1909; Яковеико Б. Философская коицепция Соломона Маймоиа // Вопр. философии и психологии. 1912. Ки. 114(4)—115(5); Купчии Н.С. Философские взгляды Маймона // Из истории философской и обществеиио-политической мысли Белоруссии. Ми., 1962.

Эмануіл Іофе.

МАЙСЕ́ЕНКА Яўсей Яўсеевіч [15(28).8.1916, мяст. Уваравічы Гомельскага пав. Магілёўскай губ., цяпер гар. пасёлак Буда-Кашалёўскага р-на — 1.12.1988], жывапісец. Нар. мастак СССР (1970). Акад. АМ СССР (1973). Вучыўся ў АМ у Ленінградзе (1936—47). Удзельнік Вял. Айч. вайны. З 1958 выкладаў у Ленінградскім ін-це жывапісу, скульптуры і архітэктуры імя І.Я.Рэпіна (з 1963 праф. кафедры жывапісу). Працаваў пераважна ў батальным, пейзажным, партрэтным жанрах. Гіст. падзеі грамадз. вайны і калектывізацыі ў Беларусі адлюстраваны ў карцінах «Чырвоныя прыйшлі» (1961), «Чарэшня» (1969), «У калгас» (1987) і інш. Вял. Айч. вайне прысвечаны творы «Генерал Даватар» (1947), «Апалчэнцы» (1960), «Ветэраны» (1978), цыкл «Гэтага нельга забыць» і інш. На бел. матэрыяле напісаны карціны «З дзяцінства» (1967), «У вайну», «Жанчына ў чорным» (абедзве 1978) і інш. Жывапіс экспрэсіўны, з вытанчанымі каляровымі мадуляцыямі. Дзярж. прэмія РСФСР імя Рэпіна 1966, Ленінская прэмія 1974 (за карціну «Перамога», 1972), Дзярж. прэмія СССР 1983.

Літ.: Кривеико И.А. Е.Е.Моисеeико. Л., 1960; Кекушева Г.В. Евсей Моисеенко: Живопись: [Альбом]. М., 1981.

Міхаіл Цыбульскі.

І.Ц.**Майсееў**.

МАЙСЕ́ЕЎ Іван Цімафеевіч [3(16).8.1910, в. Вялюнь Кобрынскага пав., цяпер Брэсцкага р-на — 12.2.1976], Герой Сав. Саюза (1945). Скончыў курсы «Выстрал». У Чырв. Арміі з 1928. З 1943 на 2-м Укр. фронце. Удзельнік вызвалення Украіны, Румыніі, Чэхаславакіі. Капітан М. вызначыўся ў 1944 пры фарсіраванні р. Ціса на тэр. Венгрыі: у ліст. батальён на чале з М. пад варожым агнём пера
цераз раку, выбіў праціўніка з
прайшоў з баямі 18 км, захапіў
180 гітлераўцаў.

Я.Я.**Майсеенка**. Чырвоиыя прышлі. 1961.

МАЙСЕЙШЫН Фёдар Ха
(1.5.1936, г.п. Капаткевічы
каўскага р-на — 16.9.1989), бе
рык. Канд. гіст. н. (1982).
БДУ (1960), Мінскую ВПШ (
1961—65 сакратар Любанскага
ЛКСМБ, з 1967 працаваў у Лю
раённым, Мінскім абл. к-тах
1972 інструктар, заг. сектара ад
ганізац.-парт. работы ЦК КП
выкладчык Мінскай ВПШ. Д
гісторыю КПБ.

Тв.. Время и поиск: Из опы
Миискoй обл. парг. орг. Мн., 1
ствеииость партийиого контроля:
работы Компартии Белоруссин. М
Партийиая забота о комсомоле: Из
боты Компартии Белоруссии. Мн.,

Яўген

МАЙСЕ́НЯ Анатоль Іосіфавіч
в. Вял. Ліпа Нясвіжскага
12.11.1996), бел. палітолаг, ж
Канд. філас. н. (1987). Скончы
пед. ін-т замежных моў (1980)
ваў на Бел. рэсп. тэлебачанні,
лядальнікам «Народнай газеты
прэзідэнт Нац. цэнтра стратэг
тыў «Усход—Захад». Даследав
рыю паліт. рэпрэсій у БССР, с
працэсы ў канцы 1980-х — 19
Рэспубліцы Беларусь. Загінуў
тастрофе.

Тв.: Забыгь не даио. Мн., 198
иесбывшихся надежд. Мн., 1997.

МАЙСКАЯ АПЕРАЦЫЯ 192
пальная аперацыя сав. войск З
ту 14 мая — 8 чэрв. ў *савецка*
вайну 1920. Праводзілася ва ўм
польск. войскі ў ходзе красаві
туплення прасунуліся на 200
раіне і занялі Кіеў. На пачатак
ў склад Зах. фронту (ка
М.М.Тухачэўскі, чл. РВС Я.С
І.Т.Смілга) уваходзілі: Паў
(створана 5 мая, каманд. Я.М
15-я армія (каманд. А.І.Корк)
мія (каманд. М.У.Салагуб), я
валі 75 тыс. штыкоў, 5 тыс. ш
гармат, 1935 кулямётаў, 10 б
доў, 15 бронеаўтамабіляў і 67
Польскія войскі Паўн.-Усх. ф
манд. ген. С.Шаптыцкі) ск
1-й і 4-й армій і мелі каля 52
коў, 5,5 тыс. шабляў, 340 га
кулямётаў, 10 бронепаяздоў
малётаў.

З-за цяжкага становішча,
лася ў выніку наступлення
войск на Украіне, Зах. фр
М.а. без дастатковай падры
мая войскі 15-й арміі пера
ступленне на Віленскім напр
рвалі абарону праціўніка і 1
шлі на рубеж Дзісна — Зя
Шо — воз. Манец. Вылучан
15-й арміі Паўд. група 16 м
на лінію Пышна—Лепел
Войскі Паўн. групы (164-
фарсіравалі Зах. Дзвіну на ў
лацк—Дзісна і занялі плац